

BIBLIOGRAFIE

1. CRĂCIUN, D. *Relația dintre artă și literatură*. În: „EDICT – Revista educației”. ISSN 1582 – 909X. 2018.
2. GHICOV, A. CALLO, T. MARDARI, A. *Competența transdisciplinară în procesul educațional. Aspecte metodologice și manageriale*. În: Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice: Didactica științelor exacte, 27-28 februarie 2021, Chișinău: Tipografia UST 2021, Vol. 5, p. 24-34. ISBN 978-9975-76-324-0.
3. MAIORESCU, T. *Critice*. pref. GEORGESCU P. București: Editura pentru literatură, 1967.
4. NEBUNU, M. *Literatura și celelalte arte*. vol. I, Cluj-Napoca: Dacia Educațional, 2009.
5. SILVESTRU, A. *Actorul anonim*. Chișinău: Tocono, 2021. 260 p. ISBN 978-9975-3207-5-7.

MANIFESTAREA SIMBOLISMULUI ÎN ROMÂNIA

THE MANIFESTATION OF THE SYMBOLISM IN ROMANIA

MUȘAT Liliana,

Liceul Teoretic „Nicolae Cartojan”, Giurgiu

ORCID: 0009-0009-5711-3042

Liliana.macriu@gmail.com

CZU: 821.135.1.09

DOI: 10.46727/c.29-30-09-2023.p288-296

Abstract. The Symbolist literary movement emerged in Romania in the late 19th and early 20th centuries, heavily influenced by French Symbolism and the works of poets like Baudelaire and Rimbaud. Romanian Symbolism was characterized by a focus on subjective experience, mysticism, and the use of symbols and metaphors to convey deeper meanings. Prominent Romanian Symbolist poets and writers included George Bacovia, Ion Minulescu, and Alexandru Macedonski.

Keywords: symbolism, metaphor, mysticism, subjectivity, imagery, ambiguity, allegory, mood, transcendence, aestheticism, alienation, esoteric, duality, surrealism, synesthesia.

Context istoric și influențe

Începutul secolului al XX-lea a fost o perioadă de schimbare în România. Țara trecea printr-o tranziție socială și politică semnificativă, iar literatura nu a rămas străină de aceste transformări. Simbolismul a intrat în peisajul literar românesc ca o reacție la excesele estetice ale realismului târziu și la lirismul exuberant al romantismului. Acest curent a încercat să exploreze profunzimile sufletului și să ofere o abordare mai abstractă și subiectivă a realității.

Simbolismul în România nu s-a manifestat în același timp cu simbolismul din restul Europei. În timp ce simbolismul a apărut în Franța la sfârșitul secolului al XIX-lea și s-a răspândit ulterior în alte părți ale Europei, în România acest curent literar a început să fie semnificativ influent începând cu primele decenii ale secolului XX.

În Franța, simbolismul a avut rădăcini în deceniile finale ale secolului al XIX-lea, cu scriitori precum Charles Baudelaire, Arthur Rimbaud și Stéphane Mallarmé promovând idei și tehnici care au definit acest curent. În alte țări europene, precum Belgia, Rusia și Italia, simbolismul a avut, de asemenea, o dezvoltare semnificativă în aceeași perioadă.

În România, simbolismul a început să se contureze și să se dezvolte într-o manieră distinctă abia spre sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Scriitori români precum Alexandru Macedonski, George Bacovia, Ion Minulescu și alții au adus elemente de simbolism în creațiile lor în primele decenii ale secolului XX. Acești autori au început să exploreze simbolurile, imaginația și subiectivismul în poezie, într-un mod care a reflectat influențele simbolismului european, dar și contextul cultural și social specific al României.

Deci, deși simbolismul în România a împărtășit anumite caracteristici cu simbolismul european, nu a apărut în același timp, ci a dezvoltat propriul său traseu și a avut particularitățile sale în funcție de contextul literar și cultural al țării.

Caracteristici ale simbolismului în literatura română

1. Simboluri și imagini: Ca și în alte țări, simbolurile și imaginile au fost elementele de bază ale simbolismului literar românesc. Poeții simbolști români au căutat să găsească în obiectele și fenomenele din jur simboluri pentru idei și stări interioare profunde. Aceste simboluri au avut deseori o semnificație personală pentru poeți, dar și deschiderea pentru interpretări multiple.

Iată câteva exemple de simboluri și imagini frecvente în literatura simbolistă:

- **Floarea de crin:** Această floare este un simbol recurent în simbolism, adesea asociată cu puritatea, frumusețea sau spiritualitatea. Poate reprezenta, de asemenea, vulnerabilitatea sau fragilitatea.
- **Mareea:** Reflecția ciclică a mării, cu flux și reflux, este adesea folosită pentru a simboliza ciclurile vieții, transformarea sau schimbarea constantă.
- **Lumină și întuneric:** Contrastele între lumină și întuneric pot simboliza dualitățile vieții, cum ar fi binele și răul, cunoașterea și ignoranța, sau conștiința și inconștiința.

- **Pasărea:** De obicei, o pasăre în zbor poate simboliza eliberarea, libertatea sau aspirația către transcendență. O pasăre închisă sau căzută poate sugera constrângere sau căderea din grație.
- **Ochiul:** Este folosit pentru a reprezenta observația, conștientizarea și introspecția. Poate simboliza și misterul sau viziunea interioară.
- **Sufletul și umbra:** Aceste concepte pot fi reprezentate simbolic ca două entități separate care interacționează, ilustrând dualitatea umană și lupta dintre aspectele luminoase și întunecate ale personalității.
- **Visul:** Visul este un element frecvent în literatura simbolistă, reprezentând adesea o realitate interioară sau o lume alternativă cu semnificații profunde.
- **Culoarea albă și neagră:** Albul poate simboliza puritatea, lumina, inocența, în timp ce negrul poate reprezenta întunericul, misterul sau corupția.
- **Țărâna sau nisipul:** Aceste elemente pot simboliza trecerea timpului, efemeritatea vieții sau instabilitatea existenței umane.
- **Oglinzile:** Oglinzile pot sugera introspecția sau reflectarea adevărurilor ascunse ale sinelui.

Acestea sunt doar câteva exemple de simboluri și imagini comune în simbolism. Este important să rețineți că simbolurile pot avea interpretări diferite în diferite opere și contexte, și adesea sunt lăsate intenționat ambigue pentru a încuraja reflecția și contemplarea profundă a cititorului sau spectatorului.

2. Introspecție și subiectivism: Simbolismul în România s-a concentrat pe interioritatea personajelor și pe explorarea complexității emoțiilor umane. Poeții simbolști au creat versuri în care stările sufletești erau transpuse în imagini și metafore, lăsându-le să vibreze în sufletul cititorului.

Introspecția și subiectivismul sunt două aspecte esențiale ale mișcării literare și artistice cunoscute sub numele de simbolism. Aceste caracteristici definesc în mare măsură abordarea simbolștilor în ceea ce privește creația și interpretarea operei de artă. Iată cum sunt abordate introspecția și subiectivismul în simbolism:

- **Centrare pe interior:** Simboliștii sunt preocupați în principal de interiorul uman, de lumea interioară a individului. Ei caută să exploreze și să expună gândurile, sentimentele, visele și conștiința profundă a personajelor sau a sineului în operele lor.
- **Reflexie și analiză personală:** Introspecția simbolistă implică o analiză profundă și o reflectare asupra experiențelor și emoțiilor umane. Personajele simboliste tind să fie introvertite și preocupate de stările lor interioare.
- **Explorarea inconștientului:** Simbolismul se concentrează adesea pe lumea inconștientului, adâncindu-se în simbolurile și visele care ies la suprafață prin intermediul creației artistice.
- **Perspectivă personală:** Simboliștii promovează perspectiva personală și subiectivă în creația lor. Ei consideră că fiecare individ are o experiență unică a lumii, și, prin urmare, opiniile, sentimentele și viziunile personale sunt centrale în artă.
- **Individualism și originalitate:** Simboliștii susțin că fiecare artist trebuie să-și exprime propria viziune unică asupra lumii și să dezvolte un limbaj artistic propriu, evitând convențiile și normele preexistente.
- **Apelează la emoții și intuiție:** Operele simboliste sunt concepute pentru a evoca emoții profunde și pentru a comunica prin intermediul intuiției și sentimentelor, permițând cititorilor sau spectatorilor să interpreteze subiectiv simbolurile și imaginile.

Aceste aspecte ale introspecției și subiectivismului în simbolism fac din această mișcare literară și artistică o experiență profundă și personală pentru creatori și pentru cei care interacționează cu operele lor. Simbolismul a pus accent pe subiectivitate și pe căutarea sensului profund în interiorul individual, ceea ce l-a diferențiat de mișcările literare și artistice mai realiste sau mai convenționale ale vremii.

3. Renunțarea la realismul direct: Simbolismul românesc a respins descrierile realiste și directe în favoarea unei estetici mai abstracte. Acest lucru a contribuit la crearea unei atmosfere misterioase și a lăsat loc pentru interpretare.

Simbolismul a fost, în multe privințe, o mișcare de reacție la realismul direct și naturalismul care dominaseră literatura și artele în secolul al XIX-lea. Această mișcare a adus o schimbare semnificativă în modul în care artiștii și scriitorii abordează reprezentarea realității. Iată cum a avut loc renunțarea la realismul direct în simbolism:

- **Focus pe subiectivitate:** Simbolismul a pus accent pe subiectivitatea individuală și pe lumea interioară a fiecărui individ. Scriitorii și artiștii simbolismului au respins ideea de a reda realitatea în mod obiectiv și au căutat să exprime în schimb experiențele și emoțiile personale.
- **Utilizarea simbolurilor:** Simbolismul se bazează pe utilizarea simbolurilor și a imaginilor pentru a transmite mesaje și sensuri profunde. Aceste simboluri nu sunt întotdeauna legate direct de realitatea concretă, ci pot fi interpretate subiectiv și pot avea multiple înțelesuri.
- **Evitarea detaliilor explicite:** Simboliștii au evitat adesea descrierile detaliate și explicite în operele lor. Ei au preferat să lase loc pentru interpretarea subiectivă a cititorilor sau spectatorilor, în loc să ofere o reprezentare directă și literală a lumii.
- **Explorarea lumii inconștiente:** Simbolismul s-a concentrat pe lumea inconștientului, pe vise, peșteri profunde ale psihicului uman. Acest aspect a dus la o abordare mai abstractă și mistică a creației artistice.
- **Evitarea imediatului:** Simbolismul a respins imediatul și a căutat să creeze opere care să provoace reflexie și contemplație. Prin intermediul simbolurilor și a limbajului metaforic, simboliștii au încercat să atingă niveluri mai profunde de înțelegere.

Un exemplu clasic al renunțării la realismul direct în simbolism este poezia lui Stéphane Mallarmé, care folosește adesea imagini abstracte și simboluri pentru a comunica idei și emoții complexe, cum ar fi Arthur Rimbaud și Paul Verlaine, au adoptat o abordare similară, evitând descrierile directe în favoarea expresiei subiective.

4. Sensibilitatea estetică: Simbolismul a acordat o atenție deosebită sunetului și ritmului cuvintelor. Poeții simboliști români au fost preocupați de muzicalitatea versurilor lor, creând astfel opere care erau nu doar semnificații intelectuale, ci și experiențe estetice pline de frumusețe sonoră.

Sensibilitatea estetică a fost un aspect fundamental în mișcarea simbolistă. Simboliștii au acordat o atenție deosebită esteticii și formei în creația lor literară și artistică, considerând că modul în care o lucrare este realizată și prezentată este la fel de important ca și conținutul său. Iată cum s-a manifestat sensibilitatea estetică în simbolism:

- **Limbaaj poetic elaborat:** Simbolisții au folosit un limbaj poetic bogat, plin de simboluri și imagini complexe. Ei căutau să creeze un limbaj artistic care să transmită nu doar idei, ci și senzații și emoții intense. Astfel, poeziile și prozele simboliste sunt adesea caracterizate prin metafore, simboluri și imagini neobișnuite.
- **Sensul formei:** Simbolisții considerau că forma artistică are un sens profund și că structura unei opere de artă poate să contribuie la înțelegerea și experiența ei. Ei au acordat o atenție deosebită aspectelor formale, cum ar fi ritmul, sonoritatea, muzicalitatea și armonia.
- **Explorarea esteticului abstract:** Simbolisții au fost deschiși către estetica abstractă și au căutat să exprime idei și emoții prin intermediul formelor și culorilor, în arta vizuală. Această abordare a fost precursora a mișcărilor artistice mai târzii, cum ar fi expresionismul și abstracționismul.
- **Încurajarea experiențelor estetice intense:** Simbolisții au dorit ca lucrările lor să provoace cititorii și spectatorii să aibă experiențe estetice intense. Ei credeau că arta ar trebui să provoace sentimente și gânduri profunde și să deschidă uși către lumi interioare și mistice.
- **Estetica misterului și enigmei:** Multe opere simboliste au avut un caracter misterios și enigmatic, încurajând cititorii sau spectatorii să caute sensuri ascunse și să se angajeze într-un proces de descifrare a simbolurilor și imaginilor.
- **Interconexiunea dintre artă și viață:** Simbolisții considerau că arta este legată în mod profund de viață și că poate oferi o înțelegere mai profundă a existenței umane. Astfel, sensibilitatea lor estetică a fost un mijloc de a explora și de a da sens realității.

În concluzie, sensibilitatea estetică a jucat un rol crucial în mișcarea simbolistă, influențând atât creația literară, cât și cea artistică. Simbolisții au căutat să creeze opere care să nu fie doar mijloace de comunicare a ideilor, ci și experiențe estetice profunde și misterioase pentru publicul lor.

Poeți reprezentativi: În literatura română, nume precum George Bacovia, Ion Minulescu, și Ion Pillat au devenit emblemă pentru simbolismul local. Lucrările lor au explorat teme precum melancolia, alienarea, frumusețea înstrăinată și melancolia urbană.

Contribuție și moștenire

Simbolismul a adus o schimbare semnificativă în peisajul literar românesc, deschizând noi direcții de explorare a expresiei artistice. Abordarea subiectivă, muzicalitatea versurilor și complexitatea simbolurilor au lăsat o amprentă durabilă în dezvoltarea poeziei și prozei românești. De asemenea, simbolismul a pregătit terenul pentru curente literare ulterioare, cum ar fi modernismul și avangarda, care au continuat să aducă inovații și experimente în literatură.

Simbolismul literar în România a fost o mișcare plină de profunzime și sensibilitate estetică. Acest curent a deschis uși către explorarea lumii interioare a individului și a oferit o perspectivă artistică nouă și captivantă asupra realității. Prin poetica sa misterioasă și simbolurile bogate, simbolismul a lăsat o amprentă durabilă în cultura literară românească, inspirând generații de scriitori să vină.

George Bacovia (1881-1957):

Opera reprezentativă: *Plumb* (1916). Acesta este probabil cel mai cunoscut volum de poezii al lui Bacovia. Lucrările din *Plumb* explorează stările de alienare, melancolie și singurătate într-un mod profund simbolic și introspectiv, reușind să creeze o atmosferă unică și să capteze esența sentimentelor disonante și a anxietăților interioare.

În contextul literaturii române, unul dintre cei mai importanți poeți simbolști este George Bacovia (1881-1957). El este adesea considerat drept cel mai reprezentativ poet simbolist al României. Opera sa a avut un impact semnificativ asupra mișcării literare și a lăsat o amprentă profundă în literatura română.

George Bacovia a explorat în poeziile sale teme precum singurătatea, melancolia, efemeritatea vieții și stările de alienare. Lucrările sale au fost caracterizate de simboluri puternice, imagini înțepătoare și o perspectivă pesimistă asupra existenței umane. Poeziile lui Bacovia au oferit o abordare distinctă a simbolismului, adesea conturând o lume tulbure și enigmatică.

Ion Minulescu (1881-1944):

Opera reprezentativă: *Versuri* (1916). Minulescu a fost cunoscut pentru versurile sale pline de imagini sugestive și pentru abordarea sa modernă asupra temelor tradiționale. *Versuri* cuprinde poezii care combină romantismul și simbolismul, precum și influențe ale decadentismului.

Ion Pillat (1891-1945):

Opera reprezentativă: *Versuri* (1916). Această colecție de poezii reprezintă contribuția lui Pillat la mișcarea simbolistă. Lucrările sale prezintă o combinație de elemente simboliste, romantice și moderniste.

Ștefan Petică (1877-1904):

Opera reprezentativă: *Golgota* (1904). Acest volum postum de poezii a fost publicat după moartea prematură a lui Petică și reflectă adâncimea și complexitatea gândirii sale. Poeziile din *Golgota* sunt caracterizate de simboluri puternice și de o introspecție intensă.

Gellu Naum (1915-2001):

Opera reprezentativă: *Poeme alese* (1967). Deși Naum a activat pe o perioadă mai lungă, poeziile sale timpurii se încadrează în sfera simbolismului. *Poeme alese* conține poezii în care se regăsesc elemente suprarealiste și simboliste, oferind o perspectivă unică asupra realității.

Acești scriitori au adus contribuții semnificative la dezvoltarea și diversificarea simbolismului în România. Operele lor au influențat stilul și direcțiile ulterioare ale literaturii române, reprezentând o parte importantă a patrimoniului cultural și literar al țării.

Întemeietorul simbolismului în România este considerat poetul **Alexandru Macedonski** (1854-1920). Macedonski a fost una dintre figurile literare dominante ale epocii sale și a adus conceptele și estetica simbolismului în literatura română. El a fost un promotor activ al noului curent literar și a contribuit semnificativ la dezvoltarea sa.

Macedonski a scris poezii simboliste care au fost primele exemple de acest gen în literatura română. În 1882, el a publicat revista *Literatorul*, în care a promovat principiile simbolismului și ale esteticii sale personale. În revistă, a introdus teoria *Poemului Pure*, care susținea că poezia trebuie să se concentreze pe efectele vizuale și sonore ale cuvintelor, eliminând orice semnificație sau conținut rațional. Acest concept a avut o influență semnificativă asupra direcției pe care a luat-o simbolismul românesc. Prin urmare, Alexandru Macedonski este considerat unul dintre principalii pionieri ai simbolismului în România.

Curentul literar simbolismul a avut o influență semnificativă în literatura română la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, dar nu a avut un sfârșit precis sau abrupt în România. Deși nu mai era la fel de dominant în perioada interbelică sau mai târziu, influențele simbolismului au continuat să se regăsească în scrierile multor autori români.

Totuși, simbolismul a fost treptat înlocuit de alte mișcări literare și estetice în România, cum ar fi expresionismul, modernismul și avangarda. Aceste mișcări au adus idei și stiluri noi în literatură și au contribuit la schimbarea gusturilor și preferințelor cititorilor și criticii.

Deci, nu există o dată exactă la care să se poată spune că simbolismul a luat sfârșit în România, deoarece influențele sale au persistat în diferite forme în literatura română pe parcursul secolului al XX-lea și au continuat să influențeze scriitorii și poeții români.

BIBLIOGRAFIE

1. COMĂRNESCU, Cosmin. *Scriitor european*. București: Colecția Multilingvism și culturi în dialog, 2017, 304 p., ISBN 9789731639239.
2. POPESCU, Florentin. *Necunoscutul Macedonski*. București, 2005, 240 p., ISBN 9737691083
3. POPA, Gh. Vasile. *Locul lui Macedonski în dezvoltarea limbii noastre literare*, București, 2019, 134 p., ISBN 9789731523828
4. DIMITRIU, Daniel. *Bacovia și Bacovia*, București, 2017, 384 p., ISBN 9789733720560
5. FIRAN, Florea. *Macedonski-Bacovia. Simbolismul românesc*. București, 2016, 272 p., ISBN 9786066741170
6. APOSTOL-MACOVEI, Tamara. *Simbolismul cromatic în cultura românească tradițională*, București, 2019, 168 p., ISBN 9789975851589

COMPREHENSIUNEA ȘI INTERPRETAREA OPEREI LITERARE

UNDERSTANDING AND INTERPRETING THE LITERARY WORK

STANCIU Carmen, drd.,

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

ORCHID: 0000-0002-0601-4250

geo.karmen@yahoo.com

CZU: 82.09

DOI: 10.46727/c.29-30-09-2023.p296-302

Abstract. The article aims at the concept of interpretation, which involves re-reading the text to understand it in depth, decoding and the difficulties encountered in achieving this approach, implicitly the lexeme comprehension, which consists of pauses for reflection, repetition of passages, alternative options and decisions, but made along the way, without interruption, keeping the course from start to finish.

Keywords: interpretation, literature, reader, comprehension, sense.